

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Dominica tertia Aduentus [...]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

de scientia. Tum quoniam ad circumstantiam. quia in Adam fuit aliqua ignorantia: quia peccatum quod erat mortale credebatur veniale: sicut Augustinus et habuit propositum ac voluntatem penitendi et petendi veniam de illo. Tum quoniam ad occasionem. quia angelus pro se peccavit: homo autem alio suggerente. Tercia ratio decens nihil beatificari de humana natura ad beatitudinem ordinata. Daturus est ergo ex liberalissima dei misericordia homini lapsi tempore penitendi veniam et agendam penitentiam. Tercia est consideratio instructiva. Ubi considerandum quomodo ex predictis habemus recognoscere dei misericordiam qua seipsum nobis dedit Col. i. Gratias agentes deo et patri qui eripuit nos de potestate tenebrarum. Legitur de quodam religioso qui requisitus in morte de causa sui rursus: respondit. Nunquid non summe gaudere debeo quia instar christi natalis dies in qua deus omnium beatitudo nostram assumpsit penam: pater omnium nostrum infantiam: deus suam creaturam: summa vita omnium mortem nostram: gloria dei patris nostram ignorantiam. quibus congratulari oportet: quia coram deo fratres meos nunc cernimus: ideo sequendo eos sic gaudeo. Magnas profecto debemus gratias pro tanto beneficio. quod dicitur. Machab. i. De magnis periculis a deo liberati magnifice sibi gratias agamus.

Pro tertio. Audistis etiam. Sicut ergo seipsum nobis libere dedit: sic et homini libere debemus famulari. Nam ut dicitur. xxiiij. q. vj. Jam vero non placent deo coacta servitia. Et notare quoniam sicut dicit lex. ff. de bonis libertorum. l. qui tamen maior. Et. ff. qui satisfacti dare cogantur. l. ut fidei iussor. §. vi. necessaria. Beneficium voluntarium magis recognoscendum est quam necessarium. Nam si filius regis vos a dura servitute liberauerit: cum hoc potuisset per aliquem suorum: nonne plus obligati estis quam etiam. Exponere notando tandem illud ad Titum. ij. Apparuit gratia dei qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret etiam. Hoc consideretis ut abunde utis in spe.

Dominica tertia Adventus. Hanc

Hodie est iam

Hodie est iam. Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores ministeriorum dei. i. Cor. iij. Hora est etiam. ut sumus veri ministri christi. Hoc principaliter intelligitur de viris ecclesiasticis qui ministrant sacramenta et sunt quasi dispensatores in domo: medij inter dominum et familiam. Potest tamen exponi de singulis christianis. Sunt autem tria notanda que nos ad hoc inducere debent ut sumus veri dei ministri. Necessitas. scilicet reddende rationis: dignitas: et utilitas. De primo dicitur ysaia. q. illud. Lu. xvj. Redde rationem villicationis tue. De secundo Joan. xij. Si quis mihi ministraverit homo. eum pater etiam. De tertio Esa. lxxvj. Ecce servi mei comedent et vos etiam.

Hora est etiam. **P**ro primo articulo. An omnis homo peccati sit in voluntate aut circa voluntatem? **R**esponsum non. In omni peccato deformatur imago que non est tamen in voluntate. Contra. In illa sola potentia est culpa que cogi non potest. Nullus enim peccat nisi in eo a quo liberare potest abstineri. **R**espondet Bona. in. ij. dist. xij. Peccatum duo datur. scilicet deordinationem actus: et quod illa sit digna vituperatione seu punitione. Primo modo habet rationem vicia. Secundo modo rationem culpe et demeriti. Si ergo de peccato loquimur in quantum culpa: sic peccatum se respicit liberarbitrium cui commissum est reus non homo. Ideo si ibi sit aliqua deordinatione: sibi imputatur. Unde si omnia membra pro que culpa assumata est: et omnes potentie in quibus est deordinatio aliqua traherent in causam: omnia congrenerent de liberarbitrio cui sunt omnia subiecta: et ei dominus totum imputaret. Si autem loquimur de peccato in quantum est viciu: hoc dupliciter contingit. Aut comparatur deordinatio ad actum potentie tanquam ad materiale circa quod. et sic non consistit solum circa actum voluntatis: sed etiam circa actum aliarum potentiarum subiacentium voluntati que possunt deordinari aut tanquam ad causale a quo. et sic omnis deordinatio est a voluntate. Cuius triplex est ratio. quia penes voluntatem consistit regiminis dominum. imperat enim et non imperatur. Secunda quia in ea reperitur rectitudinis principium. Tercia quia in ea est principium rectitudinis et

Domínica. III. aduētus

obliuētatis. vt dicit Aug. Et huius rō ē. qz amor est radix oīm dilectionū z tante adherentē transformāt amantē in amatū. Tertia qz ad eā p̄tinet regimīnis completū: qm̄ eius obiectū est bonū bonū ē z finis sunt idē. In directione autē ad finē est bonitatis complexio. In obliuatione vero bonitatis amissio. Hec Bonauent. Sco. autē dicit ibidē qz formaliter nō ē malicia nisi in actu voluntatis. Probat. Malicia que dicitur p̄tinet est iniusticia hec autē ē in voluntate. Item quicūqz alia causa in uerbo est actiua talis est naturalis in agendo. q̄ nulla alia est vituperabilis. Non ē q̄ p̄tinet in cogitatione vel sermone nisi materialiter. Hec Sco. Pro fundamēto. Voluptate appetitus sensitīi. Iuxta illud. Vir gilius hic. Trabit sua quēqz voluptas. Nihilominus tū ipsa voluntas libera est et sui actus dōna. In Salustius i iugurino. Dur atqz imperator vite mortaliū animus ē. Cum q̄ querit. An oēs peccatū sit zc. Dic rñ. vt s. Ex q̄ apparet qz tota culpa est voluntati imputanda. Est q̄ sine excusatione p̄tenda. vt sic faciat peccator iusticiā de seipso z apud deū inueniat misericordiā. iuxta illud ps. Dixi p̄tēbor aduersū me iniusti. me. z tu re. ipie. pec. mei. Debet autē fieri tantūmodo itegre p̄fessio de peccatis omnibz mortalibz z oibz circumstantijs nouā specie peccati inducentibz. Vide in xl. z fac inuēctiuas p̄ indebite cōfiteutes. Audi o peccator qz nisi confitearis integre dignus eris dei misericordia. Figura in cain q̄ superbo peccatū suū confiteri noluit. vt h̄ Ben. iij. Ideo vagus z p̄fusus exiit a facie d̄i. Sic oēs q̄ peccata sua integre nō recognoscunt z cōfiteri nolunt eijciunt a facie dei. Prover. xxviii. Qui abscondit scelera sua non diriget. qui autē ea cōfessus fuerit z reliquit misericordiam p̄sequet zc.

Pro sc̄do. Hac die fiant duo sermōnes super euangelio. Ubi sunt duo mysteria p̄templanda. s. interrogationis z r̄sionis. In hoc sermone d̄i. de p̄mo. Qm̄ vitz cū audisset iohannes in vinculis opera christi. mittens duos ex discipulis suis ait. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Quod accipere possumus s̄m triplicem sensum.

Historicum.
Allegoricum.
Tropologicum.

Primo s̄m sensum historicū. Qm̄ iohannes in carcere p̄stitit sollicitus de discipulorū salute de christo dubitantiū misit duos ex ipsis q. d. Ipsi mihi nō creditis q̄ testimoniu de christo perhibui vobis. dicite illi. Tu es qui venturus es. s. christus in lege p̄missus an alium expectamus. Aug. Audistis p̄conē p̄firmamini a iudice Hilari. Iohannes nō fuit sed discipulorū ignoratiō p̄tulit. Sc̄do s̄m sensū allegoricū s̄m que vt ait Aug. Iohannes fuit figura veteris test. z in se forma p̄tulit legis. et iō iohannes p̄nunciat saluatorē venturū. sic lex gr̄am p̄currat. Qz iohannes constituitur in carcere ad christum suos discipulos destinavit. lex ad euangelium transmittit: q̄ lex iuxta typū iohannis q̄ si ignorantie clausa carcere in obscuritate latebat: z iudice cecitas sensus intra l̄ram illudus tenebat. Et Amb. sup. Lucā. Fortasse isti duo discipuli sunt duo ppli. Unus q̄ ex iudeis credit. Alter q̄ ex gentibus.

Tertio s̄m sensū tropologicū siue moralē s̄m que Iohannes in vinculis ē sp̄s iusti ligatus in alio q̄ p̄peditus ne libere veritate diuinorū p̄temptet. q̄ mittit duos discipulos. spem sc̄z et timorē d̄i orando transmittit ad d̄m d̄i. Tu es qui venturus es zc. q. d. tu es ipse q̄ venturus es in me vt liberes me ab his vinculis nec alium expecto sola tua sp̄ro te q̄dem venturū sed timeo ne p̄ter peccata mea venire differas. Qz q̄ vemes. Hōne tu dixisti Jo. xiiij. Vado z venio ad vos. Si autē efficaciter volumus dicere cū iohanne. Tu es q̄ venturus es zc. Studemus p̄ posse imitari iohannē. Et p̄pue in r̄s̄ de quibz a d̄no laudat in euangelio. Hic est d̄ q̄ scriptū Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū an̄ fa. tu. q̄ p̄pa. vi. t. ante. Sic z ois purā habēs p̄scientiā angelicus est. Fedā autē habens p̄scientiā diabolus est. Sc̄do in p̄stare firmitate p̄pter quā de iohanne dicit d̄s in euangelio. Quid existis in desertū videre. q. d. qualē illū creditis. Existis in desertū videre arundinē vento agitatam. q. d. Non fuit mobilis sicut arundo. Greg. Discam̄ fratres z nos arundinē vento agitatā non esse. solidem.

Admū in auras linguaz positū. Ite infle-
xibilis status mentis nostre. Tertio in vi-
re austeritate. Un̄ dicit dñs de idāne. Sz
quid existis videre hoīem mollibz vestitiū
.i. per curam carnis delitiosam. q. d. nō / qz
sez iōānes vestimentū habebat de pilis sa-
meloz: et esca eius erat locuste et / sil-
vestre: et in deserto manebat. Un̄ subdit:
Ecce q̄ mollibz vestitiū et delitiosz vtunt
in domibz regum sūt et nō in deserto. Hy-
stice p̄ molles vestes adulatoroz signant.
sicut entz se adaptat carni: sic adulatoroz
querunt malis complacere. et ad h̄ multi
magnatibz adulant vt in eoz domibz deli-
tiosz vtant: sed homines virtutū talia asper-
nant. Un̄ narrat valerius q̄ qdā dixit di-
ogeni olera lauanti. Si tu Dionysio adu-
lari velles: ista non ederes. Qui r̄ndit. Si
tu ista edere velles: dionysio adulari nol-
les. Et sequit. Hic viridicus veritatē ad-
ministratoz mallens oleribz sustentari q̄
magnatibz adulari. Sed heu hodie multi
contrariū faciunt.

P Ro tertio. Audistz r̄c. Notate q̄ de
siderandus est ille aduent⁹ dñi q̄ ani-
mā sanat et dicat vt alias dixim⁹. Attendi-
te Jura dicunt. Ania est p̄ferenda q̄buscū-
qz rebz. Et d̄ sacrosanctz eccl̄asticz. l. San-
cimus Et. xij. q. Precipim⁹. q̄ardenter
desideraretz aduentū alicui⁹ dñi potentis-
simi q̄ suo aduentu vellet vobis dare ioca-
lia p̄ciosa cū hereditate notabili pinguis-
sima. q̄ardenter q̄ desiderat: debet aduen-
tū dñi r̄c. Ps. Querite dñm et p̄firmamini:
q̄rite facie ei⁹ semp vt vicz veri ei⁹ mi-
nistri sitis et vere dicere possit. Sic nos
existimet r̄c.

Dñica. iij. aduent⁹ post meridiē.

Hora est iam

r̄c. Hic tā querit inter dispen-
satores vt fidelis q̄s inueniat.
j. Coz. iij. Hora r̄c. vt sim⁹ veri fideles.
dispensatores q̄ vident eē pauci. qz hic tā
querit int̄ dispensatores r̄c. qm̄ vicz multi
sūt dispensatores bonoz dei. Sūt aut̄ tria
necessaria fidei ministro dei.

Puritas scientie

Humilitas obedientie

Sedulitas diligentie.

De primo Ps. Ambulans in via immacu-
lata hic mihi ministrabit. De scdo Psal.
Non habitabit i medio dom⁹ mee q̄ facit
supbia. De tertio ij. Para. xx. Cū dilige-
tia cuncta facite. Jo. Col. iij. De q̄cunqz
facit ex anio opamini. Hora est r̄c.

P Ro primo. An somn⁹ pcti sit a volū-
tate efficiēte vel deficiente. Q̄ ab effi-
ciente. Voluntas n̄ra magz sufficit ad ma-
lū q̄ ad bonū. sed bonū est a voluntate vt
ab efficiente. Contra. Aug. in ench. Neq̄
mo q̄rat causa male voluntatē: nō em̄ ha-
bet causā efficientē. R̄ndet Bonauē. in
ij. dist. xxxij. Absqz dubio pctm̄ est a vo-
luntate vt deficiente. Et H̄ri. l. Primo
a voluntate deficiente defectu naturali et
talis est p̄ambulus. Scdo a voluntate de-
ficiente defectu penali annexo culpe. Nun-
q̄ em̄ ē dedecus culpe sine decore iusticie
Tertio a voluntate deficientē defectu cul-
pabili nō tñ alia culpa sed eadē. Unde sic
conceditur eē a voluntate deficientē sicut
act⁹ a substantia agente. Propterea quippe
volūtas se conuertit ad id qd̄ vult et sicut
vult. Et si indebite se conuertit tunc pec-
cat nulla superinducta noua dispositioe a
prevolūtatē q̄ sit p̄ambula ad culpā quē
admodū ille q̄ stat erect⁹ stat⁹ fr̄ si velut si
ne noua dispositione supueniente dimit-
tere se cadere. Hec Bon. Pro fundamē-
to. Sic defect⁹ fructuū ex defectu floz: sic
defect⁹ culpe in ope ex defectu bone affecti-
onis in voluntate. Arriget⁹ poeta. Quia
male fructificat que nunqz floruit arbor.
Spes qz mellis abijt cum male gramen
obit. Tertio dicit Seneca ad Lucillum.
Pars magna bonitatē ē velle fieri bonum.
Sed querit An pctm̄ r̄c. Dic r̄n. vt s̄. Et
q̄ apparet q̄ pctm̄ p̄cedit ex defectu volū-
tatē q̄ negligit imperare rōni. vt actu consi-
deraret ea q̄ possent a pctō retrahere. Et
qz hunc posset resistere et nō vult: ideo fr̄
dei iusticiā venet tps qn̄ libenter vellet re-
sistere totoz sed nō poterit. L̄hyf. Ibi n̄
erit resistendi sp̄s nec p̄nie locus: nec de-
fensiois tps. Audite et attendite o pctōres
r̄c. Nunc euadere potest: sz venet tps qn̄
nullaten⁹ poterit. Apo. Tps ampl⁹ non
erit. i. satisfaciēdi / penitēdi / aut merēdi. Fi-
gura Judic. xij. Sanfon poterat nō vlti